

Co mají západní tradice křesťanství a islám společného?

Obě náboženství se postavila proti sobě jako dvě soupeřící ideologie, ačkoli se hlásí ke stejným všelidským mravním hodnotám a vychází z týchž starozákonních tradic. U kořene sporů leží jistě vzájemná neochota k hlubšímu porozumění, politická rivalita a zcela prozaická snaha získat co největší počet věřících a bránit je před tendencemi konvertovat ke „konkurenčnímu“ náboženství.

- Islámská dogmatika mimo jiné označila křesťanství za nedokonalý, pokažený předstupeň vlastního konečného zjevení pravdy. Křesťané se však domnívají, že vycházela z obrazu křesťanství ve zkreslené podobě, způsobené různorodostí nepravověrných pramenů (pouze lidové tradice) i přímým nepochopením.
- Z pohledu islámu se křesťanství účelně snažilo o znevěrohodnění islámu v dobách kulturních střetů, kdy docházelo k překvapivé konverzi mnoha křesťanů na islám, a to nejen z ekonomických důvodů (v arabských zemích pak nemuseli jako muslimové platit daně). Častým důvodem konverze však byla sporná otázka Ježíšova božství, které mnozí křesťané nedokázali dostatečně vysvětlit a prokázat. Právě toto dogma (Ježíš je zároveň Bohem a zároveň člověkem) však dělá z křesťanství jedinečné náboženství.

Židé a křesťané měli původně v islámských státech výjimečné postavení, neboť byli považováni za národy knihy, tzn. vyznávali Bibli jako svatou knihu. Protože nebyli členy armády, museli muslimům platit daně za to, že je chránili svými vojsky. Islámské právo povolovalo nemuslimům vlastní soudy a dodržování rodinných a osobních zákonů tak, jako jim to nařizují náboženské osobnosti, které si sami zvolili. Zároveň nebyli nijak nuceni ke konverzi. „Ne budiž žádného donucování v náboženství,“ píše se v Koránu. V Koránu i v Bibli jsou zapsány různé verze stejných příběhů. V obou knihách najdeme nejen tytéž proroky – Abrahama, Noema, Mojžíše, Jana Křtitele – ale i stejné příběhy: o stvoření světa, o Adamovi a Evě, o neposkvrněném početí Panny Marie atd. Muhammad a Ježíš Kristus jsou muslimy pokládány za proroky, Muhammad přišel jako poslední a náboženství ucelil. Ježíše vidí muslimové jako neobyčejného člověka s výjimečnými prorockými vlastnostmi, ale nepřipisují mu Boží podstatu. Korán odmítá také dogma o Boží Trojici zejména proto, že je chápe podle vzoru staroarabské (kollyridiánské) hereze, kde Trojici tvořil Bůh, Ježíš a Marie. V křesťanském pojetí tvoří svatou trojici Otec, Syn a Duch Svátý. Islámský učenec Ghazzálí, který velmi dobře znal křesťanskou nauku, soudil, „že nebytí dogmatu o Trojici a popírání Božího poslání Muhhamadova, bylo by křesťanství absolutním vyjádřením pravdy“.

Islám zavrhuje označení Boha za otce, a to jak vůči Ježíši, tak i vůči lidem, termínu „otcovství“ užívá jen ve významu biologickém a nezná jeho metaforický význam.

Co mají západní tradice křesťanství a islám společného?

Pro muslimy (podobně jako pro židy) je nepřipustné připisovat Bohu jakékoliv lidské charakteristiky, Bůh tedy nemůže být otcem.

Ježíši se v Koránu dostává několika kvalifikujících epitet, především je ale prorokem a poslem, který lidem přináší Boží zjevení – evangelium. Měl moc z dovolení Božího konat zázraky, již v kolébce hovořil, aby matku obhájil před pohoršením lidí, a později křísil mrtvé, uzdravoval nemocné a měl dar jasnovidectví. Muhammad zřejmě věřil v Ježíšovo nanebevstoupení, a to v jeho pozemském (nikoli zmrtevýchvstalém) těle. Ježíš totiž podle islámské věrouky nebyl ukřižován, místo něho byl odsouzen Jidáš, který ho zradil. Ježíš tedy nezemřel a Bůh ho vzal k sobě do nebe. Koránský text však ohledně Ježíšovy smrti není zcela jasný, explicitně ale mluví o tom, že Ježíš má přijít na konci věků, v Koránu dokonce najdeme přívlastek Mesiáš. Muhammad neměl zapotřebí Ježíšovi nijak odporovat, morální zásady vykládané v jejich kázáních jsou si blízké, narození z Panny i zázraky k Ježíšovi patří, aniž by byly popírány. Vyjma jediného: Ježíš v islámu nesmí být považován za Boha.

Duch svatý je v Koránu chápán dvěma různými způsoby: především jako archanděl Gabriel, který přináší Boží poselství (přinesl i ho i Muhammadovi). Jako Boží nástroj má funkci životodárného dechu – jako např. poselství o Mariině početí. Muslimové v něm ale nikdy nespatořovali součást Boží Trojice.

Korán je, tak jako Bible, morálním kodexem, jeho ustanovení zjednodušují lidské soužití skrze zdokonalování sama sebe (arabsky džihád). Původní význam slova *džihád* je „úsilí či snaha“, ve výrocích Muhammada je používáno i jako péče o rodiče, učení, sebezdokonalení, obranná válka. Muslimové i křesťané mohou vést války pouze spravedlivé (otázkou je, co znamená „spravedlivá válka“), musí se starat o chudé a staré, nesmí nikoho násilím konvertovat, jejich svoboda končí tam, kde začíná svoboda druhého člověka. Život, důstojnost a majetek všech obyvatel v muslimské společnosti se považuje za posvátný bez ohledu na to, zda je člověk muslim nebo nikoli.

Slova: **Jahve** (hebrejsky), **Bůh** (česky) a **Alláh** (arabsky) jsou tři slova v různých jazycích vystihující téhož Boha. To znamená, že všechna tato náboženství jsou nejen **monoteistická**, ale že se shodují i v charakteru jaký byl Bohu připsán: **Bůh, který dává všemu smysl, je prapůvodem a stvořitelem všeho, mluví skrze proroky, je oslovitelný v modlitbě, milosrdný ke svým služebníkům.**

Muslimové vidí jedinečnost islámu v jeho komplexnosti – mimo ryze sakrálních aspektů zahrnuje ekonomiku, politiku, právo, vědu, morálku i způsob života.

